

Előfizetési felhívás.

Lapunk azon t. előfizetőit, kiknek előfizetése már...

ELŐFIZETÉSI FÖLTÉTELEINK.

Negyedévre (april-június)
A Vasárnapi Ujság ... 2 frt - kr.
A Vasárnapi Ujság a 'Világkrónikával' együtt ... 50 *

A 'Politikai Ujdonságok'-hoz 'Magyar Gazda' című...

A 'Vasárnapi Ujság' újabb 'Női munka és divat'...

Lapunk kiadó hivatala a 'Pesti Hirlap' című...

A 'Vasárnapi Ujság' a 'Pesti Hirlap'-pal:
Egész évre ... 21 frt - kr.
Félévre ... 10 * 50 *

T. előfizetőink szíveskedjenek az előfizetés megújításánál...

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok kiadó-hivatala...

Az Anker élet- és járadék-biztosítótársaság márcz. hó 28-án tartá 30-ik évi közgyűlését...

nyújtott elismerőleg hangsúlyozni, hogy a társulat a befektetéseknél szigorú ovatossággal jár el...

HALÁLOZÁSOK.

SZILÁDY JÁNOS, feketehegyi lelkész, a hazai református egyház lelkészi karának egyik legjelesebb tagja...

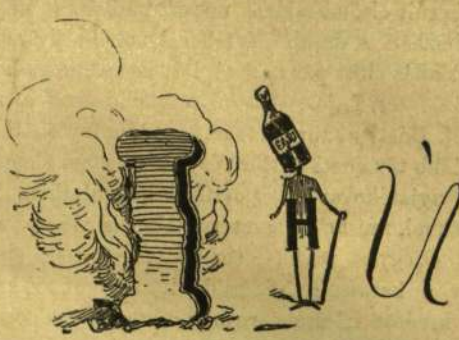
Elhunytak még a közelebbi napokban: VOCSINCSICS ISTVÁN, miniszteri tanácsos, a kereskedelmi minis-teriumban...

ÖZV. SOLTÉSZ KÁROLYNÉ, Miskolc egyik legöregebb lakosa, 91 éves; 6 gyermeke, 29 unokája, és 20 déd-unokája gyászolja...

SZERKESZTŐI MONDANIVALÓ.

Bálój után. Csinos; de kissé hosszúra van nyújtva, bőbeszédű. Az álomban az Isten leírása is nagyon naiv...

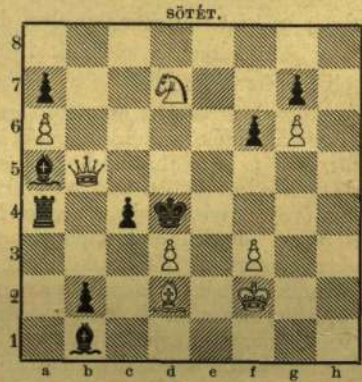
KÉPTALÁNY.

A 'Vasárnapi Ujság' 12-ik számában közölt képtalány megfejtése: Mátys az igazságos.

SAKKJÁTEK.

1541. számú feladvány. Weinheimer R.-től.

Világos indul a negyedik lépésre matot mond.

Az 1531. számú feladvány megfejtése.

Jespersen J.-től.

Megfejtés.

(h2-5n világos futár áll.)

Világos Sötét
1. Bb2-f2 ... Ff4-h2: (a) 1. ... h6-h5
2. Vb1-g1 ... t. sz. 2. Vb1-c1 ... t. sz.
3. V v. B3-f4 mat. 3. Vc1-f4-g5 mat.

Az 1532. számú feladvány megfejtése.

L'hermet R.-től.

Megfejtés.

Világos Sötét
1. Hc2-d4 ... t. sz.
2. V v. H mat.

Az 1533. számú feladvány megfejtése.

Weinheimer R.-től.

Megfejtés.

Világos Sötét
1. Va1-e1 ... b5-b4 (a) 1. ... Kc4-c5
2. Ve1-e5 ... Ha8-b6: 2. Ve1-e5 ... t. sz. Kc5-b6:
3. Ve5-h5 ... t. sz. 3. Ve5-d6 ... t. sz. Kb6-a5-a7
4. Hb5-c2-d5 mat. 4. Bb3-a3 mat.

Helyesen fejtették meg: Budapest: K. J. és F. H. - Andorfi S. - Kovács J. - Az Erkel-sakk-társaság nevében: Exner K. - Nagy-Kőrösi - A polgári kör sakk-kodolói. - Szempelen: Pintér J. - Miskolc: Rudnyánszky Géza. - M-Fü-póison: Szász Gyula. - A bereaszkai sakk-társaság nevében: Nagy András. - A pesti sakk-kör.

HETI-NAPTÁR, április hó.

Table with 4 columns: Nap, Katholikus és protestáns, Görög-Orosz, Izraelita. Rows for 7th, 8th, 9th, 10th, 11th, 12th, 13th April.

Holdváltásai: Holdtöltés 15-én 11 óra 35. pk. este. Felelős szerkesztő: Nagy Miklós. (L. egyetem-tér 6. szám.)

Verfälschte schwarze Seide.

Mann verburne ein Münsterchen des Stoffes, von dem man kaufen will, und die etwaige Verfälschung tritt sofort zu Tage: Echte, rein gefärbte Seide kränzelt sofort zusammen...

15. SZÁM. 1889. BUDAPEST. ÁPRILIS 14. XXXVI. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: fél évre - 6 * Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt fél évre - 4 * Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: egész évre 6 frt fél évre - 3 * Külföldi előfizetésekre a postai postaköltséggel megfizetésre kötelezett.

HÁROM UJ MINISZTER.

Már korábban is, de szembeszökőbben a véderőről szóló törvényjavaslat tárgyalásakor vált érezhetővé annak szüksége...

Tisza Kálmán, mint Magyarország kormányának elnöke, nem csupán a kabinet általános politikáját volt hivatva vezetni...

Ilyenkor kitünt, hogy az osztrákok mindent, ami a hadifoglyok magánvagyonát képezte, elköszölhető tárgynak tekintették.

Tiszti egyenruhadarabok, kardok, pisztolyok, nyergesek, órák, gyűrűk s egyéb drágaságok szintén oda tartoztak, de embereink nem voltak hajlandók a jogosan szerzett holmik kiadására, mi aztán a legnagyobb izetlenségekre szolgáltatott okot.

Mindenütt a hadifogságba került magyar tábornokok kardjait kutatták, s még egyes zászlórudakat is hadijelvény czimén visszaköveteltek.

Hiába volt minden láma és panasz; néhány lyukas dobon és trombitán kívül egyebet nem kaphattak vissza az ugynevezett hadi zsákmányból.

E méltatlan zaklatásoknak egyszerre véget vetett Sass tábornok erélyes fellépése, a ki kijelentette, hogy társzekereinek megmozdítását ha kell, fegyveres erővel is meg fogja akadályozni, még oly esetben is, ha egész ágyúkkal lennének megrakva, más részről pedig követeli, hogy az általa egyes osztrák tábori kórházak számára kiszolgáltatott élelmi szerek, melyekre a betegeknek szükségök nem lehetett, megtérítessenek, mivel ellenkező esetben hasonló értékű kincstári tár-

4—4 emberült. Oda érve, a négy legbátrabb ember egy csónakban ülve, oly erővel dobtak horgot egy csethalra, hogy sikerült azt az öböl bensejébe vonozni. A megsebesült állapot hangosan bógott, legalább a halászok ennek neveztek a vizsgarok kidobása által okozott lármát s ennek tulajdonították, hogy egész sereg más állat jött a sebesült után, mintegy segítségül. A halászok arra a szerencsés gondolatra jutottak, hogy a csethalakat a partra hajtják. Nem volt azonban elég gyakorlatuk a csethalzatban s a nagy állatok a sekély víztől félve, már visszafelé usztak, midőn véletlenül egy kis borju, anyja mellől leszakadva, a parti homokra jutott, a hol nem volt képes mozogni. Ebben a szokatlan helyzetben elkezdett sivitani s arra az anyaállatok ismét visszatertek a part felé s utánuk jöttek a hímek is. A halászok szerencsésére csakhamar apály állott be, s így az egész csoport állat szárazra jutott. Valóban különös látvány lehetett ennyi sok vízi állat a parton, a borjuk nyoszörögtek, az öregek ordítottak. A halászok, hogy biztosítsák maguknak a drága prédát, hirtelen lovakat hoztak elő, s a csethalakat a partra vonozták befelé.

Egészben véve ezen az egyetlen napon 70 csethal

* Huszezer frankos levél. Rothschild Jakab uralkodott már 1840 körül is a párisi börzén s igen sokan lesték a hatalmas pénzkirály mozdulatait. Egy alkalommal levelet hoztak számára a börze-helyiségebe, melynek olvasása után Rothschild erősen elpirult, homlokát összehúzta s a levelet kedvtelennül tette tárczájába. A dolog feltűnést okozott s nagy politikai esemény hírére gyanították. Rothschild véletlenül ismét kinyitván tárczáját, a levél földre esett. Egy börzespékulans hirtelen rodlépett a levélre, hogy a fontos hírt biztosítsa magának. De mások is észrevették a dolgot s a mihelyt Rothschild eltávozott, nagy tömeg gyűlt össze a lelet megszerzésére végett. Az első birtokos nem engedett, míg végre 10 emberből álló consortium alakult, mely fejenként 2000 frankot fizetett neki a levélért. A rejtélyes levélben csak e pár szó volt: «Kedves barátom, Elvesztetted a fogadást. Nem az volt a legkövérebb pulyka, a melyet a múlt héten nálad ettünk. Győződj meg magad ma ebédén nálam, valódi csodaállatot fogsz találni. Üdvözöl barátod, Károly.»

* Svájc szépségeihez egymásután könnyűtik a hozzáférhetést. A jelen évben is kilencz különböző vasut, köztök a pilatushegyi, nyílik meg, melyek kizárólag a turisták számára készültek. Még a legzordonabb Engadin-völgyben is lesz vasut, Coire és Davosplatz között már készült, de folytatni fogják a Scarletta és Maloja szorosokon át az olasz vasutakig. A Scoletta szorosnál 7 kilométer hosszú alagut-t

A DÖMÖR-KAPU (VASKAPU) VÖLGYSZOROS SZENT-ENDRE KÖZELÉBÉN.

Dr. Téry Ödön fényképe után.

gyakart volna kénytelen magával vinni, illetőleg feleltetni ott, a hol talál.

E szélsőségre ugyan nem került a dolog, de társzekereinket senki sem bolygatta többé.

A magyarországi polgári kórházakban elhalt főtisztek hagyatékainak elintézése körül előfordult vitás kérdésekben a német hatóságok utóbb nem akartak segédkezni nyújtani, a mennyiben a szükséges halotti bizonyítványok kiállítását megtagadták, és így sok esetben az örökösök a halálesetet kétségbe vonták. Így például Csernicser gróf ezredes Miskolcban halt el, de özvegye sokáig nem mehetett férjhez, mivel a szentpétervári synodus hiteles halotti bizonyítvány nélkül még 1857-ben is megtagadta a házassági engedélyt, míg csak a császár maga erre vonatkozó katonai ukázt ki nem adott.

CZETHALAK VESZÉDELME.

Talán soha sem történt oly vérengzés a csethalak között, mint 1812-ben Paimpolban, Franciaország északnyugati partvidékén. Az akkori francia lapok tudósítása után röviden a következőleg írhatjuk le a dolgot:

Január 7-ikén Paimpol mellett ploubasnalesi halászok egész csomó csethalat észleltek közel a parthoz. Hat csónakkal mentek ki elébök, mindenikben

jutott birtokukba, 7 hím, 51 nőstény s 12 borju, a legnagyobb közöttök 18 láb hosszú volt s derekán 6 láb kerületű, összesen 5000 font súlyú. A halászok dobolás által hívták össze a szomszéd községek lakóit a préda biztosítására s elárverezésére. Ez alkalommal nagyon kegyetlenül is viselték magukat, mert tisztán azért, hogy a töméntelen hus el ne romoljon, nem ölték meg a szerencsétlen állatokat s volt köztök olyan is, mely még a fogás után ötödnapra is élt. Egy borjut boncolás végett Cuviernek, a híres természetbuvárnak küldtek.

EGYVELEG.

* Üldözött keresztények. Cecchi Antal olasz utazó újabban megjelent munkájában az Abesszinia déli vidékén, a gullák földjén mohamedánok által üldözött keresztényekről emlékezik meg, kiknek Guraganban rejtett helyen agyagból készült kis templom van kup-alaku szalmafödéllel s legfeljül strucctojából készült kettős keresztrel. Az itt lakó keresztények, hasonlóan az abessziniaiakhoz és koptokhoz, mongolphysita hitűek, de szertartásaik inkább pogány jellegűek. Zsidó szokás szerint állatokat üldöznek s ezen kívül gu-tarre-kísérettel Mária tiszteltetére énekeket éneklenek. Raffa országban, mely egykor Abessziniához tartozott, szintén vannak még keresztény templomok Szent-György és Mária tiszteltetésére szentelve, ethiop filarokkal, de ezeknek vallásában már alig van valami keresztény jelleg.

kell készíteni s e mellett a vonat nagy része fedve van a hófúvatok ellen.

* A Monte-Rosa hegységre három olasz vezetőjével a télen ment fel, az olasz oldalról 15,223 lábnyira emelkedtek s gyönyörű szép napon jöttek le Zermattba.

* A papi szolgálatokat tevő nők száma az Egyesült-Államokban jelenleg 275.

* Iskarot Judást elfogták közelebb New-Yorkban szeszies italok jogtalan árulása miatt. Az elfogott ominozus nevi ember egy középkori görög.

* A rókák oly annyira elszaporodtak La Rochette francia város környékén, hogy világos nappal is bemennek az utcákba s volt eset, midőn a baromfi ólak ellen valóságos ostromot rendeztek.

* Kedélyes parlament lehet Quebecben. Nemrég csak azért szüneteltek egy napig az ülések, hogy a képviselők meghallgathassák Albani asszony hangversenyét.

* A szarkák jövendőlképpességét déli Franciaországban oly nagyra becsülik, hogy biztosan szép nyárra számítanak, ha fészkeiket a fák tetejére rakják s viharos időre, ha alatt fészkelnek. Anglia több helyén 24 óra alatt esőt jósolnak, ha varju száll a toronyra.

* A csigák soha sem isznak, hanem esős időben beszívják a vizet s azután kiizzadják. Ezért eső előtt a csigák a fára kuszának s a levelekre ülnek. Néha már egy-két nappal előre megérzik az esőt. Ha záporosodik, a levél előre részeg tapadnak, ha kis eső, a felső részen maradnak.

A SPANYOL REGENS KIRÁLYNÉ ÉS GYERMEKEI.

Európában most egyszerre öt ország trónján ül és zeti regenssé ideiglenesen az uralkodás ügyeit. Bajorországban Otto király tébolya tette szükségessé a regenssé megalakítását, Szerbiában és Spanyolországban a trón törvényes tulajdonosainak zsenge kora, míg Hollandiában ép ellenkezőleg egy halállal vívdó tehetetlen agg, a ki után ismét csak fejletlen gyermekleánya következik. Ez utóbbi körülmény most végül Luxemburgban is felidézte a külön regenssé felállításának elkerülhetőségét, minthogy a személy-unió, mely e nagyhercegséget Hollandia trónjához kapcsolta, az alaptörvények szerint nem terjed ki egyszermind a regenssé tartamára is, bár a tényleges különszakadás csak majd III. Vilmos halála után válik jogerejűvé.

Mint látszik tehát, Európa dinasztiáira meglehetősen rossz idők járnak. Annyival csodálatosabb, hogy épen az anynyi belvillongásoktól zavart Spanyolországban egy özvegy királyasszony gyöngye karja oly erősen tudta mindedig vezetni a kormányzás gyeplőit, hogy a nem rég még szenvedélyes pártusáktól szaggatott királyság sorsát bensőleg megszilárdítva, s az uralkodóház iránti hűségnek megnyerve fogja majdan örökül átadhatni fiának, XIII. Alfonznak, ha az a törvényes kort eléri.

E ritka nőnek, Mária Krisztinának, néhai Károly Ferdinánd főherceg idősebb leányának erényeit, uralkodásra termett, kiváló tulajdonságait, magas szellemi képességeit ismeri már a magyar nemzet is, melyhez ő oly közel áll. Fivérei, főképp Frigyes és Jenő főherczegek az uralkodó-családnak nemzetünkkel legjobban rokonszenvező tagjai közé tartoznak, ő maga, még mint a prágai nemesölgy-alapítvány főnöknője nyújtá volt kezét az 1885 nov. 25-én elhunyt XII. Alfonz spanyol királynak, s fia, a most még kiskoru XIII. Alfonz, csak atyjának halála után öt hóval, 1886 máj. 17-én pillantotta meg a napvilágot. Idősb két nővére, Mercedes Mária asturiai herczegnő 1880 szeptember 11-ikén, Mária Terézia herczegnő pedig 1882 nov. 12-én születtek.

Mária Krisztina királynőtagadhatatlanul rokonszenves fellépése, szelid, tapintatos uralkodása által annyira megnyerte a lovagias spanyolok szívét, hogy az a nép, mely nem rég még Izabella királynőt oly csufosan kergette el, s azóta Amadeo aostai herczegét is oly hamar lejáratta trónján, a szó valódi értelmében ünnepli őt. Minden alattvalójának fülebe csengenek még azok a szavai, melyeket egy madridi tábornokhoz intézett ezélt három évvel, a bölcsőjében nyugodtan alvó királyi csecsemőre mutatva:

— Gyermekek érdekeihez való tántoríthatlan ragaszkodásom és saját lelkiismeretem fog véd-pajzsul és biztosítékul szolgálni itt, fogadott hazámban ama hosszú tizenhat év alatt, mely még elválaszt fiam nagykorúságától.

ESERNYŐK, NAPERNYŐK.

Az esernyő és a demokrácia egy napon születtek. Jókai érdekesen beszéli el, hogy a márcziusi napok örömmámora közepett, míg ő és társai szónoklatokkal lelkesítették a népet,

egyszerre megeredt a márcziusi eső s a forradalmi tömeg mintegy jelszóra fölfeszítve esernyőjét, egyetlen parupli-erdőt képezett. «Mit fogtok majd kifizeteni — ugymond a tüzes ifjú szónok — ha kartács- és golyózápor fog fejetekre hullani?» De az a nemzet, mely esernyő alatt csinálta meg a szabadság első napját, később a véresét is büszken, bátran állta ki, s nem volt oka szégyenelmie az első nap esernyőjét.

Nem tudjuk, terjed-e márczius 15-dikénél korábbi időkre is vissza nálunk az esernyő írott hagyománya? De mindenesetre nem volna érdektelen elképzelni ennél a büszke harezdedt nemzetnél az első esernyő feltűnésének hatását. És képzeletünkben csak a legmélyebb részvétet érezhetjük az idegen módi e legelső uttörője vakmerő vállalkozása iránt, a mint gunyos határozás, megvető orrirtogatók és a hazafias lelkek méltó megbotránkozása, sőt tán ködöbálások közt lépett első útjára a feje fölött kiterjesztett «umbrá-val. «Nini! talán sőbb vagy

MÁRIA KRISZTINA SPANYOL REGENS-KIRÁLYNÉ ÉS GYERMEKEI.

ezukorból van, hogy attól fél, nehogy elolvadjon. «Mért nem marad otthon, vagy mért nem vesz kocsit, ha övni akarja magát?» «Csak az elpuhult franciák találhatnák ki ilyen asszonyos módit. Nem lehet az igaz magyar ember, a ki utána majmolja.»

Ki képzelte volna, hogy rövid pár évtized múlva maga az öreg Madarász is esernyő alól fog mennydörögni a véderős-javaslat ellen? A kiknek még a legszivósabb ellenállásra volt okuk a felforgató reformmal szemben, azok bizonyosan a fiakkeresek voltak. Csoda, hogy nem maradt fenn emléke egy szétzúzott esernyőnyelektől kísért véres fiakkere-sztrájkknak, kiknek üzletileg legalapossabban szenvedett a század e jellemző találmánya által.

A század találmánya? Dehogy az. Sőt a kelet, s Görögország és Itália klasszikus népeinél már a legregibb hagyományok egyike, ugy hogy eredete és fejlődése fázisai méltán képezhetik egy terjedelmes monográfia tárgyát is. Khinában az ernyő — természetesen nemcsak az esernyő, hanem a napernyőt is érte alatta —

teljes két századdal a keresztény idősámítás előtt ismeretes volt már, s Ninive romjai törmelékein, Thebe és Memphis falfestményein, még korábbi időkből találunk ábrázolva ernyőket. Ép ugy etruszk vázákban, melyeknek kora pedig tudvalevőleg több századdal előzi meg Róma alapítását s görög edényeken és vésett gemmákon, de mindig a felség hatalom jelvényeként.

Ebben a tekintetben főképp Bacchus isten játszik vezérszerepet, s az ő tiszteltetésére rendezett körmenetnél az ernyő mindig fontos elemet képviseel. Aristophanes említi a fehér ernyőket és kosarakat, melyek örömet és pompát jelentettek, s széljok volt emlékeztetője idézni az embereknek Ceres és Proserpina cselekedeteit, s mint ilyeneket, a szűkek minden vallásos szertartás alkalmával viselték. Ugyancsak nála Prometheus, hogy elrejtse magát Jupiter tekintete elől, egy rabszolgának parancsolja, hogy ernyőt tartson feje fölé, hogy az istenek észre ne vegyék, a mint elhalad.

Rómában Plinius szi- i az ernyő esős napokon jött általános használatba, mikor a *velarium* nem felelt meg a czélnek; de azért még lényeges rendeltetése volt az állami szertartásoknál, mert Heliogabalus, mikor hóbortos szeszélyében asszonynak öltözött és asszonyesemények által vitette magát hordszéken Róma utcáin végig, feje fölött pompás arany ernyőt tartatott, gyemántokkal kirakva, míg két kisebbet két oldalt hordoztak mellette. Róma matronái közt valóban oly általános volt az ernyő használata, hogy magasarangú nők hiányosnak tartották volna háztartásukat, ha nem rendelkeztek volna megfelelő számú ernyő-hordozó felett is, s rendes szokás volt náluk utjokban két rabszolga által kísértetni magokat, kiknek egyike legyezőt, másika pedig finom vászon napernyőt vitt utánok, könnyű pálcákra kifeszítve, s hosszú nyélre erősítve, a mi képtessé tette a hordozót bármely helyzetbe hozni az ernyőt urnöje kívánatára.

Ezek a klasszikus ernyők különben formára nézve erősen hasonlítotak a mai japániakhoz, mint azok, hosszú nyelekre voltak erősítve, némely esetben mozgatható szerkezettel, mely lehetővé tette azt, hogy az árnyék a kellő helyzetbe legyen irányozható.

Ezek nevezhetők tehát tulajdonképen, mint látjuk, az első európai ernyőknek.

De még régebb időkre vihető vissza az ernyők eredete keleten, hol az udvari és királyi szertartásoknál foglal el előkelő helyet. Chardin szerint régi persa domborműveken a Sándor korát megelőző persa királyok gyakran vannak akként ábrázolva, a mint lóra ülve, az őket környező rabszolgáknak egyike ernyőt tart az uralkodó feje fölé, nemcsak azért, hogy megvédje a napsugarak elől, de azért is, hogy élet-halál-jogát jelképezze alattvalóival szemben. Maga a satrapa szó a shatra vagy satra gyökből ered (satrapai) és ernyő urat jelent.

S mint Persiában, Indiában is a királyság jelvénye az ernyő s minden szertartások alkalmával ott látható kifeszítve az uralkodó felett. Ezek az ernyők a legzadagabb kelmékből készültek, némelykor szőszszertint elborítva drága kövekkel, gyöngyökkel, arany és ezüst munkával. Sőt nincs kizárva az a foltévés sem, hogy a nyugatiasabb izlésű trónkárpit, trónmennyezet is eredetileg az ernyőnek átalakult formája, mint

és Éva a paradicsomi tiltott alma történetének tréfás feldolgozása. Ára 50 kr.

A magyar néptanító anyagi helyzete, írta Ember János. A füzet azt sorolja föl, hogy mennyit kívánunk a néptanítótól, mily súlyosak és sokféle a kötelességei, s helyzete, anyagi viszonyai mégis mostohák. A tanítók érdekében melegen és sok jellemző adat felhasználásával írt füzet második kiadásban jelent meg Ungvárt és ára 50 kr.

A Hadtudományi Közleményekből, a tud. akadémia egyik folyóiratából, Rónai Horváth Jenő szerkesztésében új kötet hagyta el a sajtót. A főcikkeik közül kiemeljük a szerkesztő akadémiai székfoglalóját Zrínyi Miklós (a költő és vezér) hadtudományi elveiről, továbbá két derék tanulmányt azonos tárgyról; Jakab Elekét és Gömör Gusztávét az 1809-diki nemzeti felkelésről, Székely Józseftől a János Zsigmond elleni székely felkelés ismertetéséről. Többek között vannak apróbb adalékok a XVI. és XVII. századbeli magyar hadviselés történetéhez és csapataink belső életéhez. A füzet melléklet gyanánt régi térképeket, fametszvényeket másolatait stb. közli.

Akadémiai értekezések. A tud. akadémián felolvasott értekezésekből megjelentek: *A visszaesés okairól és óvszereiről,* Tóth Lőrincz tanulmánya a büntető eljárás egyik fontos kérdéséről; ára 50 kr. *A magyar jobbágy-népség száma a mohácsi rész után,* székfoglaló értekezés dr. Aczád Ignácztól; ára 30 kr. *Emlékbeszéd Reichard Henrik Vilmos akadémiai külső tag fölött,* Kanitz Agosttól, és *Emlékbeszéd Boissier Péter külső tag fölött,* Haynald bibornok-értekezéstől. Ára egy-egy füzetnek 20 kr.

Torda város története. Orbán Balázs előfizetést

fél. A szultán magánitkárának, Hüszsein Kiazimnak küldte el a levelet, ki sietett válaszolni, török nyelven, keleti virágos stílusban, melyet magyarul vissza sem lehet adni. A levél így hangzik:

„A magyar tud. akadémia részéről a császári ő felségéhez küldött köszönő levél, a melyben nevezett tudós társaság egy kebeléből Stambulba készült öt tagú küldöttség számára az összes császári könyvtárakban való kutatás engedélyét kéri, ide érkezvén, én azt azonnal az illető legmagasabb helyre átadtam. Legkegyelmesebb uram, a szultán ő felsége rendelte folytatni vagyok szerencsés tisztelt uraságot megkérni, sziveskedjék a magy. akadémiával tudatni, hogy ő császári felsége ezen köszönő levélről a legnagyobb örömmel és megelégedéssel tudomásom venni kegyeskedett és hogy az említett tudós társaság küldöttsége lehető legkegyesebb és barátságosabb fogadtatásban részesül, valamint hogy a könyvtárak átkutatása és más, a tudományos célok elérésére szükséges mindennemű alkalom és engedély a legnagyobb készséggel fog megadni. Ismételve kérem uraságot, hogy ezen ő cs. felsége részéről jött tudósítást a jeles magyar tudós testületnek átadni sziveskedjék. Hüszsein Kiazim, a szultán ő felsége magánitkára. (A levélhez még ez utóirat van csatolva francia nyelven): „Kérem sziveskedjék előzetesen tudomásomra adni, hogy a magyar tud. akadémia tagjai, kik ide jönnek, melyik napon indulnak Konstantinápolyba.”

E levélből kitünik, hogy a szultán az akadémia küldöttét vendégül fogadja. De Vámbéry arra kéri az akadémiát, hogy ezt ne vegye igénybe, mert a küldöttség idejét nagyon elfoglalná. Különben is a küldöttség nemcsak néhány napra megy, hanem hosszabb időre, mert Konstantinápoly összes könyvtárát és levéltárát át kell kutatnia. Kéri, hogy a

ténetét és magát az intézményt. Jellemzi a mesterek, inasok és legények életmódját; érdekes példák illusztrálja, minő remeket kellett az egyes mestereknek készíteni, midőn a czébe felvették. Az érdekes tanulmányt megjelenezték. Ezzel az ülés véget ért.

A Kárpát-egyesület budapesti osztálya elhatározta, hogy a főváros környékéről térképet ad ki. Dr. Téry Odont és Thirring Gusztávét pedig megbizta a Budapest-vidéki uti kalauz megírásával.

A Mária-Dorottya-egyesület kisdnevelői kiállításának történeti osztálya lesz, melyben az egykori kisdetek (1—6, legfeljebb 8 évig) öltözeteit, játzszerzeit, bölcsőit stb. fogják bemutatni. Mivel ily tárgy bejelentések a kiállítási irodához ez ideig igen csekély számmal érkeztek, fölkerjük mindazokat, kik ily tárgyaknak, esetleg a múlt századokból eredő vagy legalább 1848 előtti képeknek birtokában vannak, hogy azokat a kiállítás tartamára (1889. augusztus-október hó) átengedni sziveskedjenek; valamint fölkerjük azokat is, kiknek ily kiállításra alkalmas tárgyakról tudomásuk van: sziveskedjenek azt a kiállítási irodával (Budapest VI. Andrássy-ut 65.) tudatni, hogy az illető tulajdonosokat a tárgyak átengedése végett megkeressük. Az eredetinek nagyobb, legalább kabinet-alku fényképei is kiállíthatnak. A kiállítási iroda bejelentő izeket posta fordultával küld. Budapest 1889. április 6. *Hampel-Pulsky Polixena,* az orsz. kisdnevelési kiállítás irodalmi és ethnográfiai csoportjának elnöke.

A zenetanárok orsz. egyesülete e hó 7-ikén tartotta évi rendes közgyűlését Ság József elnöklése alatt. Az egyesület évenként 3—400 frtot oszt-

MI UJSÁG.

A királyi család pár nap mulva elhagyja Budapestet, hol a mély gyász óta oly elvonultan élt. A királyi család a husvéti ünnepeket Ischben tölti.

Az új miniszterek. A hivatalos lap ápril 11-iki száma közölte az új miniszterek kinevezését. *Tisza* Kálmán a pénzügyminiszterium ideiglenes vezetőjétől fölmentetvén, *Wekerle* Sándor eddigi pénzügyi államtitkár nevezetett ki miniszterré. *Fabiny* Teofil is véglegesen fölmentetett az utóbbi hetekben már csak ideiglenesen viselt igazságügyminiszterségtől és utódja *Szilágyi* Dezső lett. *Gr. Széchenyi* Pál földművelési, ipar-, és kereskedelemügyi miniszter ő felsége „hű és buzgó szolgálatainak teljes elismerése” mellett mentette föl, s helyébe *gr. Szapáry* Gyulát nevezte ki miniszterré.

Az új miniszterek a kinevezés közzétételének napján már elfoglalták helyüket a képviselőházban. Ekkor jelentette be az elnök is a háznak a miniszteriumokban történt változásokat. Először *Wekerle* pénzügyminiszter lépett be, kit a ház jobboldala zajosan megjelenezett. Később jött *gr. Szapáry* s őt is szíves eljenzéssel fogadták. *Szilágyi* igazságügyminiszter érkezett utolsónak, zajos eljenzés közt. A miniszterelnök kézzelirással üdvözölte.

1866-ből.

1809-ből.

1810-ből.

A NAPERNYÓK TÖRTÉNETÉBŐL.

Fabiny volt igazságügyminiszter e hó 11-ikén vett búcsút miniszteriumától. Az egybegyült tisztviselők nevében *Teleszky* István államtitkár fejezte ki a titkár tiszteletét. *Fabiny* megköszönte a hivatalnokok buzgó támogatását, s utódjáról a legnagyobb elismeréssel emlékezett meg. — *Gr. Széchenyi* tiszteletere a kereskedelmi miniszterium tisztviselői lakomát rendeztek a Hungária fogadóban. *Matlekovics* Sándor államtitkár köszöntötte föl a távozó minisztert, ki fájdalommal fejezte ki, hogy oly férfinak is távoznia kell, ki a parlamentáris formák miatt kénytelen visszalépni. Ezt az államtitkára értette. *Kozma* Ferencz miniszteri tanácsos vett ezután búcsút a tisztviselők nevében s szavai a könnyekig meghatották *gr. Széchenyit*. *Keleti* Károly is a tisztviselők érzelmeit tolmácsolta.

Este az új miniszterek megjelentek az országgyűlési szabadlevél párt értekezletén, hol a párt elnöke, *b. Podmaniczky* Frigyes adott kifejezést mind a távozó minisztereket iránti nagyrabecsülésnek, mind pedig az új minisztereket iránti bizalomnak. *Szilágyi* Dezső igazságügyminiszter beszédében azt hangoztatta, hogy eddig vallott elveinek és meggyőződésének teljes épségével lépett a kabinet tagjai közé, és meggyőződést szerzett magának arról, hogy az őszintén szabadlevél irányban való működés részére biztosítva van. *Gróf Szapáry* Gyula egyik főtörvényesnek vallotta, hogy még szorosabbá tegye a köteléket, mely e pártot köti. *Wekerle* Sándor megköszönte a szíves fogadtatást, s kérte a párt támogatását. *Hegedüs* Sándor a párt érzelmeinek volt szószólója, s biztosította a minisztereket, hogy a párt követni fogja őket a meghamisítottan szabadlevéliség

magántulajdona volt, melyet végrendeletileg kis leányára, Erzsébet főhercegnőre hagyott. A király a kastélyt és környékét megváltotta a hagyatékból és mint a „N. Fr. Presse” írja, a következőket rendelkezte el.

A kastélyban, hol a trónörökös lakosztályai voltak, a karmelita-rend apáczái fognak lakni. A karmelita apáczák szabályzata rendkívül szigorú. A rendbe való belépésükkor teljesen elszakadnak a világtól és nem érintkeznek többé senkivel sem. Még legközelebbi rokonságuk nőtárgyai sem láthatják őket, mert arczuk mindig sűrű fátyol borítja. Életüket imának és ájtatos gyakorlatoknak szentelik. Azt a szobát, melyben a trónörökös meghalt, kápolnává alakították át, s itt egyházi ájtatosságokat fognak tartani. A kastélyhoz tartozó többi épületekben, teljesen függetlenül a karmelita-apáczák kolostorától, a Wienerwaldra való keresetképtelenek számára menedékhelyet rendeznek be. Ez ebben való felvételnél a trónörökös vásárlási területén szolgálatban volt erdészek előnyben részesülnek. Ugy a kolostor, mint a menedékhely számára külön alapító-levelet állítanak ki.

A trónörökös koporsóját már elhelyezték a díszes szarkofágba, az elszáradt koszorukat pedig udvari szolgák összeszedték és két kocsiara rakták. A szalagokat és az el nem hervadt koszorukat azokba a fülkébe aggatták fel, melyekben a trónörökös és Miksa császár koporsói állnak. A kihordott koszorukat a trónörökös lakosztályának ablakai alatt elhantolták.

Gróf Andrássy Gyula kézirata a muzeumban. Andrássy Gyula gróf a főrendiház bizottságában a katonai javaslatok mellett tartott beszédét leírta, mielőtt elmondta volna. A nemzeti muzeum igazgatóján, értesülve erről, felkérte Andrássy gróftól, hogy kéziratait engedje át a muzeumi könyvtár gyűjteménye számára. Andrássy Gyula engedett e kérésnek s a kéziratot most már a muzeumban őrzik.

Az intendáns emlékei. *Báró Podmaniczky* Frigyes a nemzeti muzeum régiséggyűjtésének ajándékozta az összes emléktárgyakat, melyeket 10 évi intendánsága alatt a nemzeti színház és a m. kir. operaház személyzetétől kapott. Különösen szép és értékes ezek között az az ezüst szoborcsoport, melylyel intendánságának 10 éves jubileuma alkalmából lepték meg. Az emléktárgyak közt van a nemzeti színházi tagok albuma is, mely az összes tagok arcképeit magában foglalja.

Szobrászati iskola. A közoktatásügyi miniszterium már évek óta tervezte, hogy a festészeti iskolához hasonlóan szobrászati iskolát is létesít a fővárosban s e végből a *Huszár* Adolf házáat meg is akarta vásárolni. De az örökösökkel nem jött létre a vásár s a terv akkor abban maradt. Ujában azonban ismét szönyegre került a dolog. A Deák-szoborra befolyt adományokból ugyanis a szobor elkészítése után huszonnyolcezer forint fölöleg maradt s most

hirdet: „Torda város” című monografiájára, fűzött példányra 3 forinttal, kötött példányra 4 forinttal. Az előfizetési pénzek a szerző nevére az ország-háza küldendők. A terjedelmes kötet a jövő május hóban már megjelenik.

„Az ember tragédiája” olaszul. *Fonda* Antal és *Czink* fímei professzorok „Az ember tragédiáját” lefordították olaszra. Tizenöt hónapig dolgoztak a művön akkék, hogy a magyar *Czink* leg gondosabban ellenőrizte és támogatta az olasz *Fonda* munkáját. *Fonda* mint tehetséges költő ismeretes az olasz irodalomban.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A magyar tud. akadémia ápril 8-iki ülését, melyen *Pulsky* Ferencz elnököt, két székfoglaló vette igénybe. Ezt megelőzőleg pedig az akadémiának Konstantinápolyba kutatásokra induló küldöttségéről volt szó.

Az elnök *Pulsky* Ferencz elmondta, hogy az akadémia köszönő levelet írt a szultánnak a sziveségért, melylyel *Vámbéry* megengedte, hogy a császári könyvtár megtekintése és azt is biztositotta, hogy az akadémia vizsgálódásainak megnyitjanak a könyvtárak és levéltárak. Most megérkezett a szultán válasza s fölkeri *Vámbéryt*, hogy azt terjesse elő. *Vámbéry* Armin röviden elmondta, hogy a köszönő levél írásával az akadémia őt bizván meg, azt elkészítette. Nem hivatalosan küldte el, mert tudja, hogy a török a hivatalos levelektől egy kicsit

szükséges költségekről az akadémia mielőbb gondoskodik. — *Fraknói* Vilmos főtitkár indítványára, a további teendőkre nézve a történelmi bizottság és az akadémiának jelentést tenni. A szultán nevében írt levelet megjelenezte az akadémia. Ezután kezdődtek a székfoglaló értekezések.

Jekelfalussy József levelező tag székfoglalója: „A fonó és szövőipar szerepe aruforgalmunkban s teen döink.” Megköszönte a választást, aztán szólt a magyar ipar szomorú helyzetéről. Szövetekre, fonalra, milliókat fizetünk évenként a külföldnek. A hivatalos adatok szerint az 1868—74 közti időben évenként átlag 138 millió frt értékű fonalat, szőt és kötött árut hoztunk be, kivitelünk pedig csak 23 milliót tett, de annak nagyrésze is csak átvétel. 1884—87-ben évenként 134 millió forinttal hoztunk be többet, mint a mit kivittünk. Ekkora defizitje a textil iparból egyetlen európai államnak sincs. Szövőiparban ép úgy a külföldre vagyunk utalva, mint a Balkán-félsziget elmaradott államai. *Jekelfalussy* kedvezőnek tartja a pénzügyi viszonyokat arra nézve, hogy Magyarországon szövőiparokat állítsanak, hanem ez csak a kormány áldozatkészségével történhetik, és ha tudjuk, mily roppant összegeket adunk a külföldnek, akkor be kell látnunk, hogy ezen a téren ép oly szükséges az állam áldozata, mint volt a vasutak kiépítésénél. A székfoglalót élénk helyesléssel kísérték. *Dr. Szádeczky* Lajos volt a másik székfoglaló. „A csehokről Magyarországon” című értekezéssel. Kiemelte, hogy történetírásunk eddig alig foglalkozott a cseh-levéllel, melyekből a múlt századok legmunkásabb néposztályának, az iparosoknak életmódját megismerhetjük. Vázolta a csehek fejlődésének tör-

hat ki segélyre szorult tagjai közt s fennállása óta 600 forintnál többet fordított segélyezésre. A múlt évi bevétel 1983 frt, a kiadás 1420 frt volt.

Közgyűlések. Az írók és művészek társasága márcz. 31-ikén tartotta évi rendes közgyűlését, s *Pauly* Edét, a nemz. színláz igazgatóját választotta elnökül, *Várady* Antalt és *Komócsy* Józsefet alelnökké, *Hentaller* Lajost és *Szohner* Antalt igazgatókká, *Dolinay* Gyulát titkárrá. A múlt évben 13,386 frt volt a bevétel és 8413 frt a kiadás. — A magyar tisztviselők országos egyletének közgyűlésén tett jelentés szerint a vagyon 27,693 frt. Múlt évben a bevétel 47,529 frt, a kiadás 43,424 frt volt. A könyvtár 5614 kötetből áll és a tagok száma 2011. A segélyalapból kilencz özeget nyert segélyt.

Országos Széchenyi-egylet van alakulóban a fővárosban, *Báró* Liphay Béla kezdeményezte, s a közönséghez intézett fölhívást a közelebbi napokban küldözik szét. Az általános művelődési érdek fejlesztése a cél, s az egyesület az ország minden nagyobb községében levelezőket tart. Rajta lesz, hogy a vidéki városok társaslete, egészségügye fejlődjenek és az ország természeti épségében regényes vidékeire a külföld figyelmé is fölhívassék s hozzáférhető utak vezessenek oda.

A zürichi magyar egyesület május hóban üli meg fennállásának 25-ik évét. Ez alkalomból fölkeri volt tagjait, hogy jelenlegi tartózkodásuk helyét az egyesület tudomására hozni ne kessenek, hogy így az egyesület 25 éves történetét tárgyaló emlékkönyv részükre elküldhető legyen.

az ott kiállított emlékekből egy muzeumot szervezzen. Ez által a látóvalók száma ismét szaporodnék egy-egy Budapestben. A muzeumot az egyesület szerint leghevesebb lenne az ásatások színhelyén berendezni, a hol erre a kiállított bazár korszerű restaurálása után teljesen alkalmas lenne.

Magyar művész a pápánál. Pucza Ferenc festőművész, a ki ez idő szerint Rómában időzik, abban a kitüntető szerencsében részesült, hogy ő sentsége megbízta a saját arcképe elkészítésével. A pápa már több ízben ült is a magyar festőművész előtt.

Új püspök. Karámbeszi gör. keleti püspökké az elhunyt Popasu helyére az e hó 10-ikén tartott szinódus 52 szavattal 3 ellenében Popea Miklós nagy-szebeni archimandritát választotta meg.

Popea 1828-ban Előpatakon született. A papi rendbe lépén, Saguna éresek mellett mint titkár hosszabb ideig működött; 1873-ban és 1874-ben metropolita kandidátus volt Saguna és Ivicskovic halála után. Dicsérik adminisztratorai képességeit. A politikával mindig szeretett foglalkozni s a szélső románokkal tartott. Politikai magatartásának köszönheti, hogy midőn az erdélyi román népmiveltő társaság elnökévé választották, a kormány nem erősítette meg az állását. A püspökséghez is hátra még a legfelsőbb helyben hagyás. Reménylik azonban, hogy ez nem fog elmaradni. Román nyelven több munkát írt; ezek között van «A régi görög-keleti metropolita Erdélyben», melyben több a képzeltetés, mint a történelem. Magyarul csak keveset tud.

A kenyérmezei csata emléke. A hunyadmezei történeti és régészeti társulat oszlopot állított Báthori és Kinizsi győzelme emlékére az alkenyéri utasi indóháznál. Az ünnepélyes leleplezés május 10-ikára van kitűzve.

Zangyene a párisi Eiffel-toronyban. A párisi világszínház bemutatandó magyar csárdába egyik szegedi cigánytársulatot szerződött egy párisi zenecég. Ezt a bandát, mely Urbán vezetésével áll, egy francia író ajánlatára hívták meg, ki a budapesti orsz. kiállítás szegedi csárdájában nagyon megkedvelte őket. Bemutató előadásukat május elsején reggel az Eiffel-toronyban fogják tartani.

Kirándulások Párisba. A párisi világtárlat alkalmából a fővárosból több társas utazást rendeznek Párisba. Az egyik társaság Helji Ignác képviselő vezetésével utazik, utba ejti Olaszországot is, és látogatást tesz Kossuthnál. Jul. 2-ikán indulnak, s először Velenczét, Veronát, Milanót, Turint látogatják meg, hová jul. 5-ikén érnek, Párisba pedig 7-én, s ott egy hetet töltenek, úgy hogy a jul. 14-iki nemzeti ünnepen is jelen lesznek. A Párisban való tartózkodás után a jegy még husz napi érvényvel bír, mely időt ki-ki tetszése szerint töltheti el s visszautazhatik bármely vonattal. A kirándulásban hölgyek is vehetnek részt. A részvételi díj két részletben fizetendő: 60 forint előzetesen a beiratkozásnál, 100 forint pedig június hó 25-ikéig, mindenkor Dolnay Gyula titkár és pénztáros kezéhez, kecskeméti-utca 13-ik szám alatt, hol a kirándulási bizottság irodája van.

A francia forradalom szobra. A francia kamara igen kicsinyesen járt el a francia forradalom szobrát illető pályázat tárgyában. Cassagnac ellenzé a javaslatot, mert a szobor fölöttébb költséges és nagyon szomorú emlékeket idézne fel. A kamara végre hosszabb vita után, 247 szavattal 116 ellen, megszavazta a javaslatot költségvetés, de azon hozzátétellel, hogy a szobor összes költségei nem haladhatják túl a 2 millió frankot. A kamara nem volt mindig ily takarékos. A francia forradalom emlékszobra csak egyszerű mű lehet, nemcsak a jelképezendő nagy esemény jelentőségénél fogva, hanem a miatt is, hogy a szobor hivatva volna előtűntetni a művészetek haladását a forradalom óta.

A szevillai székesegyház. A világ legszebb monumentális épületeinek egyikét, a szevillai dómot, végpusztulás fenyegeti. Egyes részei már régebben bedőltek, de nagy költségek árán újjáépítették. A spanyol királynő kívánságára a miniszterium külön bizottságot küldött ki a székesegyház megvizsgálására. A vizsgálat eredményéről Xiguena gróf a napokban tett jelentést a minisztertanács előtt s a jelentés szerint az egész épületet gyökeresen kellene restaurálni, de még így is kétséges hogy egyáltalán fentartható-e. Az újjáépítés legkevesebb 11 millió frankba kerülne. Bizonyos, hogy a kortes azonnal összeülése után foglalkozni fog e kérdéssel, mely valószínűleg nemzeti ügygyé nőtte ki magát.

HALÁLOZÁSOK.

CHEVREUIL MICHEL EUGEN, hirneves vegytani tudós és hó 9-én meghalt Párisban, élete százharminchárom évesen. Az agastyán a nagy kort elég testi és szellemi épségben élte meg, csak az utolsó esztendőben gyöngült el, s a nap nagy részét átaludta. 1786. augusztus 31-én született. Mint hétéves gyermek jelölt XVI. Lajos lefejezésén, látta vérpadra

venni a girondiakat és Robespierret. Már I. Napoleon idejében a vegytan professzora volt. 1824-ben nevezték őt ki a világhírű gobelin-gyárhoz a fonalfestő osztály igazgatójává s mint ilyen valóban nagy érdemeket szerzett a színek vegyítése körül. A mit ma a technológia festékekről tud, annak alapját mind Chevreuil vetette meg. 1830-ban professor lett a természettudományi muzeumban, 1871-ben a kommun alatt ő mentette meg a felgyújtástól a gobelin-gyárat. Mikor a századik esztendeje felé kezdett közeledni, tudományos érdemeit szinte elfeledték, de világhírű ritkaság lett, mint a tudósok Mathuzsálemé. Még ez előtt pár hónappal is híven eljár az akadémia ülésére az igazgi «halhatatlan» és bár teljes siketsége miatt egy szót sem érthetett az előadásokból, ott ült elejétől végig, mert hízogott húságának, hogy az idegenek nem gyözik őt bántulni a karatról. Csak pár hó előtt kezdett gyöngékedni, de még a legutóbbi napokban is rendszeres kikocsizott az Eiffel-toronyhoz, mely igen érdeklődte. A mult héten meghalt egyetlen fia (egy nyugalomba vonult, 69 éves törvényszéki bíró) és hű gazdasszonya, a ki ötven esztendő óta szolgálta őt. Mindkét halálesetet elítölték előtte. Chevreuil századik születésnapját nagy ünneppel ülte meg ezelőtt három évvel a francia akadémia, s akkor arcképét mi is bemutattuk.

Elhunytak még a közelebbi napok alatt: CSERMAK BÉLA, a budapesti kir. törvényszék nyugalmazott elnöke, kit a bíróságok újraszervezésekor neveztek ki a fontos állásra, 58 éves korában, Esztergomban. — Zelisteyi WLAD KORNEL, gödöllői kir. járásbírósi telegkönyvvezető, élete 35-ik évében. — CSIK JÓZSEF, volt építőmester és cementgyáros, 73 éves, Budapestben; — ugyanitt FABINY GYULA, a fővárosi szabó-ipartársulat alelnöke, 43 éves. — VASS PÁL, Szeged város főjegyzője, kinek holttestét a Tiszából fogták ki. — KOVICH KÁLMÁN, Biharvármegye mezőkeresztési járása szolgabírája, 40 éves. — ANTAL ISTVÁN, Károlyi Alajos gróf erdéli uradalmi főtitkárja, Szatmár vármegye törvényhatósági bizottsági tagja, Erdődön, 55 éves. — ORBAY MIHÁLY, régi táblabíró, a szabadságharcban honvéddhadbíró, 84 éves. — Földvári SCHMIDT ALBERT, a szabadságharc egyik derék honvéde, Brassóban. — BIRÓ GYULA, m. k. államasuti állomás előjáró és póstamester, a hevesmegyei Ballán, 35 éves. — THIRING FERDINAND, a soproni takarékpénztár igazgatója tagja, tekintélyes polgár, Sopronban. — BÉRO DANKÓCZY FERENCZ, 72 éves, Kassán. — DETRICH JÓZSEF, bányatársaság pénztári h. gondnok, 59 éves, Selmeczbányán.

KLAUZÁL GÁBORNÉ, szül. Kovács Emma, az első magyar földmiveltési miniszter özvegye, meghalt e hó 9-ikén, Budapestben, 57 éves korában, özvegye 23-ik évében. Három gyermeke maradt: Gábor, kultuszminiszteri fogalmazó, Emma és Mária. Kivülök még menyé, szül. Degré Katicza, Degré Alajos veterán írónk leánya és bátyja, Kovács György, kalocsai érsekuradalmi tisztviselő, gyászolják. Finom miveltésű és jólelkű nő volt. Sok fájdalommal és küzdelmen ment keresztül életében. Jegyben járt Nagy Sándorral, az aradi vértanuk egyikével, a kit sokáig gyászolt. 1853-ban ment nőül Klauzál Gáborhoz. Midőn 1866-ban özvegy lett, két leányával Drezdába utazott s ott neveltette őket. Több évi külföldön való időzés után visszatért Magyarországra s itt teljesen visszavonult életet élt, gyermekeinek szentelve minden idejét. Huzamos idő óta betegkedett s a mult évben Sziácson és Tátrafüreden keresett tüdülést.

ÖZV. MÜLHAUSEN TIVADARNÉ, szül. Dóry Mária bárónő, b. Dóry József, bihari főispán nővére, 63 éves, Pépán. — SCHWEIGHART DONÁTA, az esztergomi Szent-Vincentz apácák tagja, jeles tanítónő, kinek 26 éves korában történt halála általános részvételt kelt. — JULIÁNSZ ZSIGMONDNÉ, szül. Ruffy Aloizia, Nyit-rán, életének 65-ik évében. — SZIGETHY SÁNDORNÉ, szül. galsai Kovács Aloizia, 56 éves, Zala-Egerszegben. — KISS MARGIT, 16 éves, Miskolcson. — BALOGH JÁNOSNÉ, szül. Víz Emma, Balogh János takarékpénztári pénztárnok neje, Kézdivásárhelyt, élete 47-ik évében. — ÖZV. SCHACHNER ERŐSNÉ, szül. Iváncsics Sziadóna, 45 éves, Hódmezővásárhelyt. — URGARDNÉ, szül. Bogáthy Mária, 87 éves, Pozsonyban. — BÉRO NUGENT VALTERNÉ, 48 éves, Székesfehérvárt. — KUNOSSY VILMOSNÉ, szül. Lóvy Genovéva, fővárosi nyomdatalajdosnő neje, 43 éves. — BANOVITS LONKA, Banovits Kajetán m. kir. államasuti főfelügyelő és neje szül. Keiser Luiza három éves kis leánya, Budapestben. — ÖZV. CSAJÁGHY KÁLMÁNNÉ, szül. Turay Irma, 33 éves, Budapestben, s halálát nagy kiterjedésű rokonság gyászolja. — VEGR JOZSEFNÉ, a békesgyulai függetlenség párt elnökének neje. — CEZNER NÁNDORNÉ, szül. Székely Mariska; 30 éves, Bucsun.

SZERKESZTŐI MONDANIVALÓ.

H. I. A «Jelenések könyve olvasása közben» mindecsetre közlésre érdemes. Rajta leszünk hogy olvasóinknak bemutathassuk. — 7192. — Költői beszélynék, minek tekintetni kívánja, de még balladának is, oly réjtélyes, söt zavaros, hogy ki se vehető: ki és kit őlt meg. Nem közölhető.

Kis árvárhoz. Csinos, de nagyon kicsike, vékonyka terjedelmileg is. A más kettő még inkább. Amaz, egy mással együtt, hogy mégis mutasson valamit, alkalmilag közölhetők.

Lány, kit kérdtél. Nem érzi, milyen nehéz meg kimondani is? milyen hangtorlat! Folyó beszédben sem szép, versben türelhetetlen. Változtassa meg ezt az első sort — s mind a két apróságot (a nélkül hogy épen «harmatsöppeknek» nevezők) közöljük.

D. F. Miért ez a setéség? lemondás, kétség, reménytelenség? Még a levél sorai közt is! — Közölni fogunk.

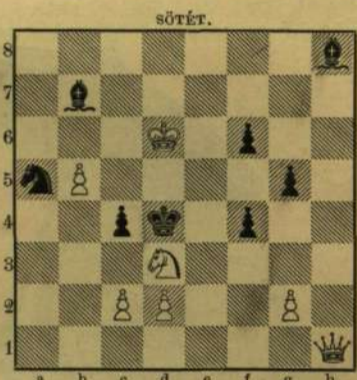
KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» 13-ik számában közölt képtalány megfejtése: Minden kezdet nehéz.

SAKKJÁTÉK.

1542. számú feladvány. Kálnitzky Gézáttól.

Világos indúl s a harmadik lépésre matot mond.

Az 1534. számú feladvány megfejtése.

Bettman H. E.-től.

Megejtés.

Világos. Sötét. 1. Hb1-a3 t. sz. 2. Megfelelő mat.

Az 1535. számú feladvány megfejtése.

Ehrenstein M.-től.

Megejtés.

Világos. Sötét. 1. Vc1-c2 Kd5-e5 (a) 1. Vc2-d1 t. sz. 2. Vc2-d1 t. sz. 3. Vd1-h5 mat. 2. Vc2-d1 t. sz. 3. Vd1-d7-b8-h5 mat.

Megejtés.

Világos. Sötét. 1. Vc2-d1 + stb. 2. Vc2-d1 + stb.

Helyesen fejtették meg Budapestben: K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — M. Schönfeld Hung. — Az Erkel-sakk-társaság nevében: Erner Korn. — Sempczes: Pintér János. — Nagykiróson: A polgári kör sakk-kedvelői. — A bereztekli sakk-kör nevében: Nagy Andras. — Miskolcson: Rudnyánszky Géza. — S. A. — Ujhelyen: Kálnitzky Géza. — A pesti sakk-kör.

HETI-NAPTÁR, április hó.

Nap	Katholikus és protestáns	Görög-Orosz	Iractta
14. F. Palmárum	F. Tibor	2. N. VI. v.	13
15. H. Anasztázia	Neszte	3. Nikéta	14. E.-sz.
16. K. Lambert	Aron	4. József	15. Passab.
17. S. Anicet pk. vt.	Rezső	5. Klaudiusz	16. P. 2. n.
18. C. N.-csütörtök	Valérián	6. Eutik	17. H.-f.é.
19. P. N.-Péntek	Nagy péntek	7. Nagy péntek	18
20. S. N.-Szombat	Szalpiz	8. N.-szombat	19. Sab.

Holdváltozásai: Utolsó negyed 22-én 3 ora 12. p. d. u.

Felölös szerkesztő: Nagy Miklós.

(L. egyetem-tér 6. szám.)

Schwarze Seidenstoffe von 60 kr. bis fl. 11.65 p. Meter — glatt und gemustert (ca. 180 versch. Qual.) — versendet roben- u. stückweise porto- u. zollfrei das Fabrik-Dépot G. Henneberg (K. u. K. Hofliefer.) Zürich. Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. Porto.

Weisse Seidenstoffe von 60 kr. bis fl. 11.45 p. Met. — glatt und gemustert (circa 150 versch. Qual.) — versendet roben- u. stückweise porto- u. zollfrei das Fabrik-Dépot G. Henneberg (K. u. K. Hofliefer.) Zürich. Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. Porto.

NÉPKÖNYVTÁRAK.

Az Erdélyrészi Magyar Közművelődési Egyesület tudvalevőleg egyik főfeladatánál népkönyvtárak felállítását tüzte ki és ebbeli működését ez évben már meg is kezdte. Az «E M K E népkönyvtárai» cím alatt ki is adta az e czélből összeállított könyvjegyzéket, melyben a Franklin-Társulat kiadványai is szép számban következő munkákkal szerepelnek:

I. SZÉPIRODALOM.

Baksay Sándor	Gyalogösvény. Két kötet. Füzve ... frt 4.—	Jókai Mór	Kárpáthy Zoltán ... frt 2.40
Boross Mihály	Válogatott kisebb munkái. 3 kötet ... 1.50		Hétköznepok ... 1.60
Czuczor Gergely	Népies költeményei ... —.30		Új földesur ... 1.60
Br. Eötvös József	Elbeszélések ... 1.40		Népvilág. Elbeszélések ... —.80
Fáy András	Meséi és aphorizmái. Két kötet ... 1.—		Egy magyar nábob ... 2.40
Gárd József	Benyovszky Móricz élete ... —.20		Regék ... —.40
	A peleskei notárius (Bohózat) ... —.40	Jósika Miklós	Abafi ... 1.—
Gvadányi József	Egy falusi notárius budai utazása ... —.40		Csehek Magyarországon ... 2.—
Gyöngyössi István	Ének Thokóly és Zrinyi Ilona házasságáról ... —.30	Kemény Zsigmond	Az utolsó Báthory ... 1.50
Gyulai Pál	Szilágyi és Hajmási ... —.20		Zord idők. Három kötet ... 3.—
Jókai Mór	Csataképek 1848-49-ből ... 1.20	Kisfaludy Károly	Válogatott munkái. Két kötet ... 1.—
	Erdély Aranykora ... 1.20	Kossuth Lajos	Emlékiratai nyomán a magyar emigráció mozgalmái ... —.30
	A magyar nép élce szép hegedűszóban ... —.80	Kovács Pál	Farsangi kalandok ... —.20
		Szigligeti Ede	Magyar színészek életrajzai ... —.40

II. TÖRTÉNELEM.

Aldor Imre	Az első magyar király ... 40 kr.	Pálffy Albert	Attila, isten ostora ... 20 kr.
	Deák Ferencz élete ... 40	Pulszky Ferencz	Martinovics és társai ... 20
	Erdély aranykora ... 40	Szalai László	Tatárjárás Magyarországon ... 20
	Hunyadi János és kora ... 40	Sebestyén Gyula	Zrinyi a szigetvári hős ... 40
	Kossuth Lajos élete ... 40	Szilágyi Sándor	Történeti rajzok ... 60
	Magyar nemzeti vértanuk ... 40	Toldy László	Árpád és a magyarok letelepedése ... 40
	Széchenyi István élete ... 40		Nagy Lajos király uralkodása ... 40
	Hunyadi Mátyás király ... 20		Szent László ... 40
Jósika Miklós	A szabadság hősei és vértanúi ... 1 frt	Tóth Pál	Lorántffy Zsuzsánna ... 40
Kuliffay Ede	Kálman király és kora ... 40 kr.		
Lázár Gyula			

III. KÖZHASZNU ISMERETEK.

Dely M.	A sertés-tenyésztés ... 50 kr.	Nyáry F. dr.	A mező- és kertgazdaságra káros rovarok ismertetése ... 50 kr.
Grubiczy-Rendu	A földmiveltés alapelvei ... 50		A szőlőművelés kátéja ... 50
Hajnik	Boldogháza ... 40	Pertáky M.	Miként emelhetjük gazdaságunk jóvedelmét ... 50
	András a szolgaleány ... 60	Réthy János	A kereskedelmi növények művelete ... 50
Hegedűs	A természetből ... 20	Reischer E.	A juhtenyésztés és gyapjuiszmé ... 50
Kéglty Sándor	A szarvasmarha-tenyésztés ... 50		Gazdasági olvasmányok ... 80
	A szarvasmarha haszonvétele ... 50	Sporzon-Ébner	A gazda, kertész és erdész stb. ... 50
Kodolányi A.	A lótenyésztés ... 50		

Ezen, valamint a Franklin-Társulat kiadásában megjelent egyéb munkák kaphatók úgy a kiadó-társulatnál (Budapest, IV. egyetem-utca 4) mint minden hazai könyvtár útján. Két forintot megrendelések (utánvét mellett vagy a pénznek előre postautalvánnyal beküldése esetén) bérmentve teljesítettnek.

A kiadványok teljes jegyzékét levelező lapon történő felhívásra küldi

a Franklin-Társulat kiadóhivatala, Budapest, IV. egyetem-utca 4.

PARIS Egyik Nevezetessége

GRANDS MAGASINS DU

Printemps

NOUVEAUTÉS

Kérjük

a nyári évad 591 legújabb mintarajzt tartalmazó nagy illusztrált Catalogusát. Szétküldése ingyen és bérmentve kikérmentesített levelekben kéri az alanti czégtől

JULES JALUZOT & Co PARIS

Ugyancsak bérmentve küldetnek a Printemps oriás raktárán levő szövetek mintái, árát és fajt lehetőleg meghatározni kériük.

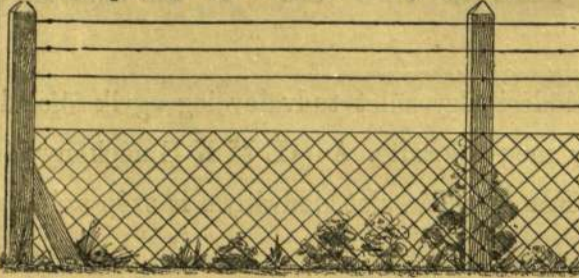
Expediatio a világ minden országába. Áruküldeményre nézve a feltételek a Catalogusban találhatóak.

Tolmács minden nyelven látogató közönségünk rendelkezésére.

KOLLERICH PÁL és FIA

cs. és kir. udv. szállítók

első magyar sodronyszövet-fonat- és szitaáru-gyára, budapest, IV., Ferenc József-rakpart 21. sz.

Gép-sodrony-fonatok

kertek, erdők, vadaskertek, tyukudvarok, gazdasági telepek, ménesek, stb. stb. bekerítésére. Ablak- és üvegtető-rostélyzatok.

Kavics és homok áthányó rosták. Képes árjegyzékek és költségelőirányzatok ingyen és bérmentve küldetnek.

Latzkovits A.

a mélyen tiszt. hölgyvilág szives figyelmébe ajánlja

illatszert- és pipereszappanok üzletét

Andrássy-út 3. szám alatt,

hol dús választék található finom s olcsó, de csakis a legjelesebb bel- és külföldi gyárosok készítményéből, u. m.: illatszerek, kézi szappanok, hölgyporok, szájjavítók, fogporok, paszták, fog-, haj-, köröm- és ruha-kefék, fésűk és hajlők stb. női és úri pipere-czikkekben, igen jutányos árak mellett.

EGYETÉRTÉS

Lengyel módra készített

narancs-pálinka.

Fackh Gedoné gyártmánya Badacsonyan

Polak wogier dwa tratanki Jak do szablí tak do szklanki 0.2 literes üvege 40 kr.

Főraktár Brázay Kálmánnal Budapest, Muzeum-körút 23.

KÁRPIT gyári raktár

JERK ÉS SCHUSCHITZ

Budapest, V., Nádor-utca 1. sz. alatt, Bécs, I., Getreidemarkt 2,

ajánlja dús választékú raktárát mindenemű papír-kárpitokban 8 méter hosszú 50 cmtr. széles tekercsekben 12 kr.-tól felfelé. Minták és költségvetések díjmentesen.

BUDAPESTEN, Kerepesi ut 36. sz. Kívánatra ingyen és bérmentve kapja mindenki a most megjelent árjegyzéket 300 képpel, melyben a hangszerek legújabb vívmányai ábrázolva vannak. — Harmonika-füveola 12 billentyűvel, fin. hangokkal, melyek a szájukba való befúvás által működnek. Mindenkié igen alkalmas miniatűr-észköz. — Kicsiny és nagyok egyaránt alkalmas. — Ára 2 frt. — Harmonium- és harmonika-árjegyzékkel külön szolgálók.

Sternberg Armin hangszergyáros.

REICHENHALLI FÜRDŐ

Évad tartama májustól októberig.

Hivatalos megnyitás május 16-án.

Sősfürdők, savó- s legnagyobb német égáji és terep-gyógyhely. Oertel tanár rendszere szerint, a bajor Alpesekben. Fürdők só-, anyalg-, lúp- és fenyőtű-kivonatból; kecskesavó, tántútej, kefir, alpesi növényedvek, valamennyi ásványvíz friss töltésben. Legnagyobb légmozgatói készülék, belézési termek, párlóművek, sóforrások, gyógytanúzás. Legjobb gyógyvizonyok, új vízvezeték és csatornázás által. Kiterjedt park-üdvények fűdőt sétatutakkal, közeli fenyőerdők és jókárikban tartott gyógyutak, minden irányban és minden emelkedési viszony szerint. Naponként kétszer hangverseny a fürdő zenekara által; évad-színház, olvasó-szoba. Vasúti távirat-állomás. Kimerítő tervezeteket küld a kir. fürdőhivatal.

VÉGHLESI

VERA-FORRÁS.

Hazánk legtisztább, legolcsóbb és legjobb savdus, égvényes savanyuvize.

VÉGHLES-SZALATNA-n (Zólyom-m.)

Budapesti főraktár

Erzsébet-körút 38-ik szám alatt.

Telephon-összeköttetés.

Számos raktár a vidéken.

Kwizda köszvényfolyadékja

évek óta kipróbált háziszer

csúsz, köszvény és idegbajok ellen.

Valódiilag csak az itt mellékelt védjeggyel. — Kapható Ausztria-Magyarország minden gyógyszer-tárában.

Egy üveggel 1 frt o. é.

Naponkinti postai szétküldés a fő-letét által. KWIZDA FERENCZ JÁNOS. osztrák cs. kir. és román kir. udv. szállító kerületi gyógyszer-tára Korneuburgban, Bécs mellett.

Legjobb és Leghírnevesebb Pipere Hölgypor

La VELOUTINE Különleges Rizspor BISMUTAL VEGYÍTVE CH. FAY, ILLATSZERÉSZ, PARIS - 9, rue de la Paix, 9 - PARIS.

A Ch. FAY-féle párisi czég „LA VELOUTINE”

különleges rizspora eredeti minőségben kapható és utánvétellel is megrendelhető

VÉRTESSI SÁNDOR illatszertárában Budapest, Kigró-tér 8. szám.

50 év óta sikerrel használtatik! Szeplő és májfoltokat, valamint az összes bőrtisztatatlanságokat eltávolító jóhatás mellett a Spitzer-féle szeplő és májfolt elleni

arczenőcs és Salvátor-szappan.

Valódi minőségben egyedül csak a 115 év óta fennálló

Salvátor-gyógyszertárban, Eszéken, felsőváros, Dienes J. C.-nél kapható.

1 tégely Spitzer-kenőcs 50 és 35 kr. 1 drb Salvátor-szappan 50 kr. Hatása előmozdítottatik a Spitzer-féle salakos mosdóvíz használata által. 1 üveg 50 kr. Ajánlom makacsabb bőrtisztatatlanságoknál a „Mille arczenőcsöt” 1 tégely 60 kr. Kétféle Lyonnai rizspor 1 doboz 1 frt. kis doboz 50 kr. Minian többféle utánzások látnak, a Spitzer- és Mille-kenőcshez használandó szappanba saját czéggem be van nyomva és csak ezen czéggemmel ellátott Salvátor-szappan tekinthető valódiának; a Spitzer-kenőcs födelén pedig a Salvátorfej dombori nyomásában van felülmelve. Raktár Budapestben Torók József gyógyszer-tárában, király-utca 12. Postai megrendelések utánvétellel azonnal pontosan eszközöltetnek.

VASÁRNAPI UJSÁG

16. SZÁM. 1889.

BUDAPEST, ÁPRILIS 21.

XXXVI. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG az egész évre 12 frt. POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: fél évre ... 6 * Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG az egész évre 8 frt. Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: egész évre 6 frt. Kérleküldi előfizetéshez a postailag meghatározott viteldij is csatolandó

EGY HALDOKLÓ KIRÁLY ÉS CSALÁDJÁ.

HÓNAPOK, mondhatnók évek óta szárnyal a hír egy készülőben levő katasztrófáról, mely ha bekövetkezik, egy régi uralkodó családdal lesz az európai fejedelmi házak sora szegényebb, s az utolsó férfi-sarj ravatala fölött megfordítják a családi czimert.

III. Vilmos, Németalföld királya már huzamos idő óta súlyos beteg s már nem egyszer járta be a lapokat a hír, hogy a király életének már csak néhány napot ígérnek az orvosok. A király szívszerve természetét mindaddig megezáfolta eme híreszteléseket; a legújabb tudósítások szerint azonban úgy áll a dolog, hogy a gyászeset már csakugyan nem várthat igen soká magára.

Egy uralkodó-család trónöröklésre hivatott fiágának kihalása az európai államrendszerben mindig elsőrendű jelentőséggel bíró esemény s ha az államférfiak előrelátása és bölcsesége mindent elkövet is, hogy az események rendes folyását zavaró következményei ne legyenek: az életre kelő új érdekek s a politikai helyzet új alakulása mindig alkalmas élénken foglalkoztatni még a politikától távol álló köröket is.

Az 1817-ben született, ma tehát 72 éves III. Vilmos király atyjának, II. Vilmosnak 1849 márcziusban történt halála után ugyane hó 17-én foglalta el a hollandi trónt. Kévs jelét árulta el az önálló egyéniségnek és az uralkodói erényeknek, pedig bizonyos alkalmakkal, így a Brielle bevételének 300-ados évfordulója ünnepélyén tartott emlékbeszédében nem közönséges értelmi képességet árult el. Szerette és ápolta a tudományt és a művészeteket s ebben művelt lelki neje, Zsófia, a württembergi király lánya is buzzón támogatta. De a politikában habozó természete nem engedte érvényesülni s nem is volt soha népszerű országában. Ő idézte elő a luxemburgi kérdést azzal, hogy Poroszország emelkedésiránti

féltékenységtől sarkalva, Luxemburgra való igényeit III. Napoleon császára akarta átruházni. A poroszok elleni féltékenységében különben, mint igazi délnémet honleány, Zsófia királyné is osztozott. III. Vilmos király mindig igen visszavonult életet folytatott kastélyaiban, alig ment egy évben egyszer Amsterdamba, országa fővárosába, s csak akkor és addig élt nyilvános életet, mikor és a mig az országgyűlés megnyitását emondotta a miniszterei által szájába adott beszédet, s azzal ismét visszavonult a magánéletbe. Mindazáltal kormányzási politikájának vezérfonala maradt mindvégig, hogy poli-

tikailag és közgazdaságilag átalakítsa Németalföld helyzetét s azt az újkor szükségleteinek színvonalára emelje. Ebben a törekvésében nem is kerülhetett ki minden külbonyodalmat. Véres és nehéz harcokat folytatott távol világrészekben vad népek ellen, hogy megvédelmezze gyarmati uralma érdekeit, melyet merész tengerészei biztosítottak Hollandiának.

Élete nagyobb részét a looi kastélyban töltötte, melynek nyugalmát nem egyszer zavarta fel súlyos családi csapás. A családja fenntartásáért annyira aggódo királynak forrón szeretett neje elvesztésén kívül egymásután kelle megérnie családja összes férfi tagjainak halálát is. Legidősb fia, az orániai herceg, Páris zajos légkörében egészen elidegenedett hazájától, csak az élvezeteknek élt, és nem óhajtott trónra lépni, s Párisban is halt meg. Öcsese, Sándor, egy rendkívül magas értelmiségű ifju, már gyermekkorá óta beteges életet élt, minden idejét könyveinek s madarainak szentelve. Csak néha vett részt szabaddömven összejeveteleken és Spinoza kétszázados évfordulója ünnepélyén tartott magas és lendületes szónoklatot, melyet Renan Ernő hízeltgő bókokkal halmozott el. Különben ép oly nyugtató volt, mint II. Lajos bajor király. 1884 júniusában tifusz vetett véget életének.

Most Vilmos király testvéröccse, Henrik németalföldi herceg és luxemburgi helytartó lett kiszemelve a hollandi trón örökösének. De ez is meghalt, kévszel Frigyes Károly porosz herceg leányával tartott esküvője után.

Hogy a király utódot biztosítson magának, 1879-ben, késő agy korában másodszer is megnősült, az akkor csak 19 éves Emma, Waldeck-Pymonti hercegnőt véve nőül. Ebből a házasságból született 1880. aug. 31-ikén az a még kiskorú leánygyermek, Vilma, kire most a hollandi trón néz az 1848-diki alkotmány értelmében, mely a németalföldi trónörökösödést a férfi-ág kihalta esetén a női ágra is kiterjeszti.

VILMA HOLLANDI HERCEGNŐ, a németalföldi trón örökösője.

Advertisement for 'Tojások' (Eggs) by 'ERTESETÉS' (Advertisement). It lists various types of eggs and their prices, including 'ERTESETÉS' (Advertisement) and 'TOJÁS' (Egg). The text is dense and includes details about the quality and origin of the eggs.